

Mål C-338/24**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

7 maj 2024

Domstol som begär förhandsavgörande:

Cour d'Appel de Rouen (Frankrike)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

25 april 2024

Klagande:

LF

Motpart:

SANOFI PASTEUR S.A.

1. Saken i det nationella målet

- 1 LF, född den 7 januari 1980, vaccinerades den 20 mars 2003 med Revaxis, ett vaccin mot difteri, stelkramp och polio som tillverkas av laboratoriet Sanofi Pasteur.
- 2 LF, som uppgett att hon från och med år 2004 haft olika symtom, infektioner och smärtor (matsmältning, hals, axlar, armar, händer, nacksmärtor, urinvägsinfektioner, ländryggssmärter, håravfall), har från och med den 3 december 2005 varit sjukskriven upprepade gånger från arbetet.
- 3 Hon har genomgått flera olika läkarundersökningar. Bland annat gjordes en muskelbiopsi av den vänstra deltamuskeln den 31 mars 2008 som påvisade makrofagisk myofascit, ett tecken på att aluminiumhydroxid, ett adjuvans som används i vissa vacciner, fanns kvar i muskeln. LF vårdades på sjukhus den 2–5 april 2013 för denna makrofagiska myofascit.

- 4 Den 2 juni 2015 lämnade LF in en ansökan till Commission de Conciliation et d'Indemnité des Accidents Médicaux (patientskadenämnden, Frankrike), som begärde ett sakkunnigutlåtande.
- 5 I sakkunnigutlåtandet drogs slutsatsen att LF:s tillstånd var stabilt den 20 september 2016 och att det inte fanns något stöd för att det var Revaxis-vaccinet som hade framkallat LF:s sjukdom. Nämnden avslog hennes ansökan den 11 november 2017.
- 6 LF väckte talan, genom handlingar av den 17 och den 23 juni 2020, vid Tribunal judiciaire d'Alençon (Förstainstansdomstolen i Alençon, Frankrike) mot, bland andra, Sanofi Pasteur för att få ersättning för den skada hon lidit till följd av vaccinationen. Hon grundade sin talan både på skadeståndsansvaret för produkter med säkerhetsbrister och på skadeståndsansvaret för fel eller försummelse.
- 7 Ansvarig domare vid Tribunal judiciaire d'Alençon (Förstainstansdomstolen i Alençon, Frankrike) fastställde genom beslut av den 10 juni att preskriptionstiden för LF:s talan mot Sanofi hade löpt ut och avvisade hennes yrkanden.
- 8 LF överklagade detta beslut den 30 juni 2021. Cour d'appel de Caen (Appellationsdomstolen i Caen, Frankrike) fastställde genom dom av den 31 maj 2022 i allt väsentligt det överklagade beslutet och förklarade att LF:s yrkanden med stöd av skadeståndsansvaret för produkter med säkerhetsbrister och ansvaret för fel eller försummelse inte kunde tas upp till prövning.
- 9 Cour de cassation (Högsta domstolen, Frankrike) upphävde genom dom av den 5 juli 2023 i allt väsentligt den dom som meddelats av Cour d'appel de Caen och hänvisade parterna till Cour d'appel de Rouen.
- 10 LF överklagade beslutet av den 10 juni till den hänskjutande domstolen den 18 september 2023.
- 11 Det nu aktuella målet väcker flera frågor om tolkningen av rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsrisker.
- 12 Först och främst uppkommer frågan om systemet med skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister är exklusivt. Kan systemet med andra ord kombineras med ett annat system för skadeståndsansvar, såsom skadeståndsansvaret för fel eller försummelse? Är det alltså möjligt att väcka talan med stöd av båda dessa system, såsom LF har gjort? Inom ramen för systemet för skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister uppkommer vidare frågan huruvida den preklusionstid på tio år som föreskrivs i artikel 11 i direktiv 85/374 strider mot rätten att få sin sak prövad i domstol. Slutligen är det fråga om tolkningen av den preskriptionstid på tre år för talan om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister som föreskrivs i artikel 10 i direktivet, och särskilt

den dag då preskriptionstiden börjar löpa, i synnerhet när det är fråga om en komplex progressiv sjukdom som i LF:s fall.

2. Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister

13 I artikel 10 anges följande:

"1. Medlemsstaterna skall i sin lagstiftning föreskriva att en preskriptionstid av tre år skall gälla för talan om ersättning för skada enligt detta direktiv. Preskriptionstiden skall börja löpa från den dag då käranden fick kännedom om eller skäligen borde ha fått kännedom om skadan, defekten och tillverkarens identitet.

..."

14 I artikel 11 anges följande:

"Medlemsstaterna skall i sin lagstiftning föreskriva att den skadelidandes rättigheter enligt detta direktiv skall upphöra efter en period av tio år från den dag då tillverkaren satte den produkt som orsakat skadan i omlopp, såvida inte den skadelidande under mellantiden väckt talan mot tillverkaren."

15 I artikel 13 anges följande:

"Detta direktiv inverkar inte på sådana rättigheter som en skadelidande kan ha enligt rättsreglerna om ansvar i eller utanför avtalsförhållanden eller enligt ett särskilt ansvarssystem som gäller när direktivet anmäls."

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

16 I artikel 52 i stadgan om de grundläggande rättigheterna anges följande:

"1. Varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i denna stadga ska vara föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Begränsningar får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter.

2. *De rättigheter som erkänns i denna stadga för vilka bestämmelser återfinns i fördragen ska utövas på de villkor och inom de gränser som fastställs i dessa.*

3. *I den mån som denna stadga omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen. Denna bestämmelse hindrar inte unionsrätten från att tillförsäkra ett mer långtgående skydd.”*

17 I artikel 47 i stadgan anges följande:

”Rätt till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol

Var och en vars unionsrättsligt garanterade fri- och rättigheter har kränkts har rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol, med beaktande av de villkor som föreskrivs i denna artikel.

Var och en har rätt att inom skälig tid få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång och inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag.

...”

Fransk rätt

Civillagen

18 I artikel 1245-16 i den franska civillagen (Code civil), genom vilken artikel 10 i direktiv 85/374 har införlivats med fransk rätt, föreskrivs följande:

”En talan om skadestånd enligt bestämmelserna i denna avdelning ska preskriberas tre år från den dag då käranden fick kännedom om eller skäligen borde ha fått kännedom om skadan, defekten och tillverkarens identitet.”

19 I artikel 1245-15, genom vilken artikel 11 i direktiv 85/374 har införlivats med fransk rätt, föreskrivs följande:

”Tillverkarens ansvar enligt detta kapitel upphör, om inte tillverkaren har gjort sig skyldig till fel eller försummelse, tio år efter det att den produkt som orsakade skadan sattes i omlopp, såvida inte den skadelidande under mellantiden har väckt talan vid domstol.

20 I artikel 1245-17, genom vilken artikel 13 i direktiv 85/374 införlivades med fransk rätt, föreskrivs följande:

”Bestämmelserna i detta kapitel inverkar inte på sådana rättigheter som en skadelidande kan ha enligt rättsreglerna om ansvar i eller utanför avtalsförhållanden eller enligt ett särskilt ansvarssystem.”

Tillverkaren förblir ansvarig för följderna av fel eller försummelse av tillverkaren själv eller av personer som tillverkaren ansvarar för.”

- 21 I artikel 1240 i civillagen föreskrivs följande:

”Var och en som vållar en annan person skada ska gottgöra skadan.”

3. Parternas ståndpunkter

Klaganden

Huruvida systemet för skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister är exklusivt

- 22 LF har anfört att hon har rätt att väcka talan om skadeståndsansvar mot Sanofi Pasteur både på grundval av skadeståndsansvaret för produkter med säkerhetsbrister enligt artikel 1245 och följande artiklar i civillagen och på grundval av ansvaret för fel eller försummelse enligt artiklarna 1240 och 1241 i samma lag. Sanofi Pasteur har nämligen, trots flera varningar om effekterna av dess aluminiumvaccin, inte reagerat och inte bedrivit någon forskning eller övervakning efter det att Revaxis släpptes ut på marknaden, något som skulle ha gjort det möjligt för LF att fatta ett välgrundat beslut om lämpligheten av att vaccinera sig, då det inte rörde sig om en obligatorisk vaccination.
- 23 Sanofi Pasteur har således gjort sig skyldigt till fel eller försummelse vilket skiljer sig från produktens säkerhetsbrister.
- Preklusion avseende LF:s talan som grundas på skadeståndsansvaret för produkter med säkerhetsbrister*
- 24 LF har anfört att den preskriptionstid på tio år som föreskrivs i artikel 1245-15 i civillagen strider mot bestämmelserna i artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, eftersom den fråntar henne rätten att få sin sak prövad i domstol då hennes sjukdom är komplex och progressiv.
- 25 Direktiv 85/374, som har införlivats med fransk rätt genom artiklarna 1245 och följande i civillagen, är inte anpassat till hälsoområdet och gottgörelse av personskada. Fristen på tio år kan inte börja löpa förrän den dag då LF faktiskt blev medveten om sina rättigheter, i det nu aktuella fallet den 17 oktober 2016, den dag då sakkunnigutlåtandet gavs in.

Preskriptionstiden för LF:s talan

- 26 LF har anført att den preskriptionstid på tre år som föreskrivs i artikel 1245-16 i civillagen inte började löpa förrän den dag då hon blev medveten om skadan. Eftersom LF lidit personskada till följd av en progressiv sjukdom är detta den dag då sjukdomstillståndet bedöms vara stabilt.

Motparten

Huruvida systemet för skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister är exklusivt

- 27 Sanofi Pasteur har anført att myofascit är en inflammatorisk reaktion i muskelvävnaden vid injektionsstället för vaccinet och att sakkunniga aldrig har fastställt något samband mellan de besvär som LF har anført och vaccinationen med Revaxis. De ståndpunkter som LF har grundat sig på för att anføra motsatsen härrör från en minoritetsdoktrin.
- 28 Det fel eller den försummelse som LF anser att bolaget är ansvarigt för, bestående i bristfällig vaksamhet eller övervakning av produkten efter det att den släpptes ut på marknaden, skiljer sig inte från de påstådda säkerhetsbrister som anførts i fråga om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister, det enda skadeståndsansvar som är tillämpligt i det nu aktuella fallet. Därför kan LF:s talan om skadeståndsansvar för fel eller försummelse inte tas upp till sakprövning.
- 29 Sanofi Pasteur har gjort gällande att det enligt EU-domstolens praxis endast är systemet med skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister som är tillämpligt i och med att talan gäller åsidosättande av säkerhetsskyldigheten och detta system också är hänförligt till allmän ordning.
- 30 Rättspraxis från Cour de cassation i denna fråga, vilken bland annat följer av flera domar av den 15 november 2023, gör det nödvändigt att framställa en begäran om förhandsavgörande i frågan.

Preklusion avseende LF:s talan som grundas på skadeståndansvaret för produkter med säkerhetsbrister

- 31 Sanofi Pasteurs skadeståndsansvar har upphört, eftersom det är mer än tio år sedan vaccinet släpptes ut på marknaden. Det ska också påpekas att LF vaccinerades den 20 mars 2003 och att de besvär som hon har angett uppkom innan den tioåriga fristen för att väcka talan löpte ut. Denna bestämmelse härrör från artikel 11 i direktiv 85/374 som är förenlig med den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Den har införlivats med fransk rätt genom artikel 1245-15 i civillagen och är tillämplig på vacciner och hälsoprodukter.

Preskriptionstiden för LF:s talan

- 32 Sanofi Pasteur har anført att LF:s talan är preskriberad med tillämpning av artikel 1245-16 i civillagen, i vilken det inte är dagen då sjukdomstillståndet

bedöms vara stabilt som avses, utan den dag då den skadelidande blir medveten om skadan. Bolaget har påpekat att LF inte har någon progressiv sjukdom enligt de sakkunniga som undersökt henne, att de fastställt att sjukdomstillståndet var stabilt den 20 september 2016 och att LF inte har bestritt att hennes tillstånd var stabilt den dagen.

4. Bedömning av Cour d'appel i Rouen

Huruvida systemet för skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister är exklusivt

- 33 I dom av den 25 april 2002, Gonzales Sánchez (C-183/00, EU:C:2002:255), slog EU-domstolen fast följande:

"25. Av detta följer att det utrymme för skönmässig bedömning som medlemsstaterna har vid reglering av skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister uteslutande bestäms av själva direktivet, med hänsyn till dess ordalydelse, syfte och systematik.

26 I detta hänseende noterar domstolen för det första att direktivet, såsom framgår av första skälet i direktivet, genom införande av ett harmoniserat system för civilrättsligt ansvar för tillverkare för skador som orsakas av produkter med säkerhetsbrister, svarar mot syftet att säkerställa att konkurrensförhållandena mellan de ekonomiska aktörerna inte snedvrids, att underlätta den fria rörligheten för varor och att förhindra att det uppkommer olika grader av skydd av konsumenterna.

27 Domstolen konstaterar för det andra att direktivet, till skillnad från exempelvis rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169), inte innehåller någon bestämmelse enligt vilken medlemsstaterna uttryckligen tillåts att införa eller behålla strängare bestämmelser för att säkerställa en högre skyddsnivå för konsumenterna inom direktivets område.

28 Domstolen noterar för det tredje att omständigheten att det i direktivet medges vissa undantag eller i vissa avseenden hänvisas till den nationella rätten inte innebär att den harmonisering som föreskrivs i direktivet är ofullständig.

29 Även om artikel 15.1 a och b samt artikel 16 i direktivet tillåter att medlemsstaterna avviker från de regler som fastställs i direktivet, är dessa möjligheter snävt utformade och avser endast vissa frågor som anges i en uttömmande uppräkningslista. Dessutom är nämnda möjligheter bland annat beroende av bedömningsvillkor i syfte att genomföra en mera omfattande harmonisering, till vilken det uttryckligen hänvisas i näst sista skälet i direktivet. Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/34/EG av den 10 maj 1999 om ändring av rådets direktiv 85/374 (EGT L 141, s. 20), som genom att inbegripa jordbruksprodukter i direktivets tillämpningsområde har undanröjt

valmöjligheten enligt artikel 15.1 a i sistnämnda direktiv, är i detta hänseende ett belysande exempel på detta utvecklingsbara harmoniseringssystem.

30 Under dessa omständigheter kan artikel 13 i direktivet inte tolkas så att den ger medlemsstaterna möjlighet att välja att behålla ett allmänt system för skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister som skiljer sig från det system som föreskrivs i direktivet.

31 Hänvisningen i artikel 13 i direktivet till sådana rättigheter som en skadelidande kan ha enligt rättsreglerna om ansvar i eller utanför avtalsförhållanden skall tolkas på så sätt att det genom nämnda direktiv införda systemet, som genom artikel 4 i direktivet ger den skadelidande rätt att begära ersättning om han bevisar skadan, produktens defekt och orsakssambandet mellan defekten och skadan, utesluter inte att man kan tillämpa andra system för ansvar i eller utanför avtalsförhållanden i vilka grunden för ansvaret är en annan, exempelvis skyddet för dolda fel eller culpa.

32 I likhet med detta skall hänvisningen i artikel 13 i direktivet till sådana rättigheter som en skadelidande kan ha enligt ett särskilt ansvarssystem som gäller när direktivet anmäls förstås så, vilket framgår av trettonde skälet tredje meningen i direktivet, att det avser ett specifikt system som är begränsat till en viss angiven produktionssektor (se dom meddelad denna dag i mål C-52/00, kommissionen mot Frankrike, REG 2002, s. I-0000, punkterna 13-23, och i mål C-154/00, kommissionen mot Grekland, REG 2002, s. I-0000, punkterna 9-19).

33 Ett ansvarssystem för producenter som har samma grund som det som inrättats genom direktivet och som inte är begränsat till en bestämd produktionssektor skall däremot inte anses utgöra ett sådant ansvarssystem som avses i artikel 13 i direktivet. Denna bestämmelse kan därmed inte åberopas, när fråga är om ett sådant system, för att försvara upprätthållandet av nationella regler som är förmånligare för den skadelidande än dem i direktivet.

34 Den fråga som ställts av den hänskjutande domstolen skall således besvaras på så sätt att artikel 13 i direktivet skall tolkas så att de rättigheter som personer som har vållats skada av en produkt med säkerhetsbrister tillförsäkras i den nationella lagstiftningen genom ett allmänt ansvarssystem med samma grund som det som inrättats genom direktivet kan begränsas eller inskränkas till följd av införlivandet av direktivet med den aktuella medlemsstatens nationella rättsordning.”

34 Cour de cassation angav till den 15 november 2023 att även om systemet för skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister som inte är avsedda för yrkesmässigt bruk eller används för sådant bruk inte uteslöt tillämpning av andra system för skadeståndsansvar i och utanför avtalsförhållanden, är det på villkoret att nämnda system vilar på andra grunder än en säkerhetsbrist hos den omtvistade produkten, såsom skyddet för dolda fel eller culpa.

35 Den 15 november 2023 (22-21.174, 178, 179, 180) fastslog Cour de cassation i flera domar att *"den som lidit skada till följd av en produkt med säkerhetsbrister kan väcka talan om skadeståndsansvar mot tillverkaren med stöd av den andra av dessa texter [1240 i civillagen] om den skadelidande visar att skadan beror på fel eller försummelse av tillverkaren, såsom att produkten hålls kvar i omlopp trots att tillverkaren känner till bristerna eller att tillverkaren inte fullgör sin skyldighet att vara vaksam på de risker som produkten medför."*

36 Det uppkommer alltså en fråga om tolkningen av den regel som fastställs i artikel 13 i direktiv 85/374. Appellationsdomstolen ställer den första frågan för förhandsavgörande i detta hänseende.

Preklusion avseende LF:s talan som grundas på skadeståndsansvaret för produkter med säkerhetsbrister

37 LF har som grund anfört att artikel 1245-15 i civillagen, genom vilken ett EU-direktiv införlivas, inte är förenlig med den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. En nationell domstol har härmed anmodats att bedöma huruvida ett EU-direktiv, som har ett överstatligt normativt värde genom tillämpning av artikel 288 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, är förenligt med artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.

38 Varken fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, stadgan om de grundläggande rättigheterna eller den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna innehåller några lagvalsregler mellan de båda rättsordningarna, och därför bör ett förhandsavgörande begäras av EU-domstolen i frågan. Appellationsdomstolen ställer den andra frågan för förhandsavgörande i detta hänseende.

Preskriptionstiden för LF:s talan

39 Appellationsdomstolen hänvisar i detta avseende till artikel 10 i direktiv 85/374 och till artikel 1245-16 i civillagen, genom vilken artikel 10 har införlivats med fransk rätt.

40 Den hänskjutande domstolen erinrar om att Cour de cassation har slagit fast att en skadeståndstalan med stöd av artikel 1245 och följande artiklar i civillagen, enligt artikel 1245-16 i samma lag preskriberas tre år efter den dag då käranden fick kännedom om eller skäligen borde ha fått kännedom om skadan, defekten och tillverkarens identitet. Cour de cassation har i detta hänseende slagit fast att när det gäller personskador ska dagen för kännedom om skadan vara den dag då sjukdomstillståndet bedöms vara stabilt, eftersom det är först då som käranden kan bedöma vidden av sin skada. När det gäller en progressiv sjukdom, för vilken det är omöjligt att fastställa en dag då tillståndet är stabilt, kan den preskriptionstid som anges i den ovannämnda texten inte börja löpa.

- 41 Cour de cassation klandrade i detta hänseende Appellationsdomstolen i Caen för att den fastställde att LF:s yrkanden, vilka grundade sig på skadeståndsansvaret för produkter med säkerhetsbrister, inte kunde tas upp till sakprövning av det skälet att LF år 2013 hade genomgått flera undersökningar och kontroller för sina olika sjukdomar, av vilka flertalet hade manifesterat sig under perioden 2004–2007, och att hon därför senast den 15 oktober 2013, då den sista läkarundersökningen genomfördes, visste exakt vilken skada hon lidit.
- 42 Cour de cassation fann att Appellationsdomstolen i Caen, genom att ha gjort denna bedömning utan att undersöka huruvida LF:s skada var stabil och, om så inte var fallet, huruvida hennes tillstånd var tillräckligt progressivt för att förhindra en stabilisering, inte hade angett någon rättslig grund för sitt beslut.
- 43 Appellationsdomstolen i Rouen påpekar att tolkningen av artikel 1245-16 i civillagen, genom vilken artikel 10 i direktiv 85/374 har införlivats med fransk rätt, innebär att *”den dag då käranden fick kännedom om eller skäligen borde ha fått kännedom om skadan”* likställs med dagen då sjukdomstillståndet stabiliserades. Tillståndet efter en personskada betraktas som stabilt när den skadelidandes tillstånd inte längre kan förändras. Det innebär att den preskriptionstid som föreskrivs i de båda lagrummen inte kan börja löpa när det är fråga om en progressiv sjukdom som följer av en produkt med säkerhetsbrister.
- 44 Fråga uppkommer alltså hur bestämmelsen i artikel 10 i direktiv 85/374 ska tolkas, vilket gör det nödvändigt att begära ett förhandsavgörande av EU-domstolen i detta hänseende. Appellationsdomstolen ställer den tredje frågan för förhandsavgörande i detta hänseende.

5. Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

- 45 Appellationsdomstolen ställer följande frågor för förhandsavgörande till EU-domstolen:
- 1) Ska artikel 13 i direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985, såsom den tolkas efter domen av den 25 april 2002 (Maria Victoria Gonzalez Sanchez/Medicina Asturiana SA., C-183/00) – enligt vilken en skadelidande kan göra gällande andra system för ansvar i eller utanför avtalsförhållanden i vilka grunden för ansvaret är en annan än den som inrättas genom direktivet – tolkas så, att den som lidit skada till följd av en produkt med säkerhetsbrister kan begära ersättning av tillverkaren för skadan med stöd av det allmänna systemet för ansvar för fel eller försummelse och härvid anföra bland annat att produkten har hållits kvar i omlopp, att tillverkaren inte har uppfyllt sin aktsamhetsplikt i fråga om risker med produkten eller allmänna säkerhetsbrister hos produkten?
 - 2) Strider artikel 11 i direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 – enligt vilken den skadelidandes rättigheter enligt direktivet upphör tio år efter den dag då den produkt som orsakade skadan sattes i omlopp – mot artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna i den del den innebär att en

skadelidande som lider av en progressiv skada som orsakats av en produkt med säkerhetsbrister fråntas rätten att få sin sak prövad i domstol?

3) Kan artikel 10 i rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister – enligt vilken den treåriga preskriptionstiden börjar löpa ”den dag då käranden fick kännedom om eller skäligen borde ha fått kännedom om skadan” – tolkas så, att preskriptionstiden inte kan börja löpa förrän den dag då hela skadan är känd, i synnerhet genom fastställandet av en dag då skadan är stabil, vilket definieras som den tidpunkt då tillståndet för den som lidit personskada inte längre är progressivt, vilket innebär att preskriptionstiden, när det rör sig om en progressiv sjukdom, inte börjar löpa, och inte den dag då den skada som är kopplad till produkten med säkerhetsbrister uppkom, oavsett hur den sedan utvecklas?

ARBETS
DOKUMENT